

Emnerapport for TOLKHF – Tolking, teknikk, etikk og praksis

Emnekode: TOLKHF

Semester: Høst 2013

Emneansvarlig: Elisabet Tiseli

Undervisere:

Elisabet Tiseli, tolketeori, -teknikk, -etikk og fransk og engelsk tolkepraksis (16 forelesninger, 16 tolkeøvelser og 2 studiebesøk),

Hanne-Kristine Angelshaug, tolketeori, -teknikk, -etikk og spansk tolkepraksis (2 forelesninger, 14 tolkeøvelser og 1 studiebesøk),

Reidar Veland, italiensk tolkepraksis (14 tolkeøvelser),

Kjetil Henjum, tysk tolkepraksis (14 tolkeøvelser)

Alexandra Leontieva, tolketeori, -teknikk, -etikk (2 forelesninger)

Undervisningsspråk: skandinavisk, engelsk, fransk, spansk, tysk og italiensk

Kursets struktur

TOLKHF er et kurs som inngår i SPIK-programmet og som også kan velges som kurs på 100-nivå. Kurset er fordelt mellom teori og praksis. Forelesninger holdes innenfor tolketeori, tolketikk og tolketeknikk, og studentene gjør studiebesøk ved institusjoner der tolk brukes, det legges stor vekt på tolkepraksis.

Undervisningen er lagt opp i fire bolker med tre hele dager med undervisning i hver bolke. Hver bolke har fokus på et bestemt område innenfor tolking i offentlig sektor, NAV, helse og juss. Mellom bolkene har studentene bestilt rom og fått oppgaver for å holde egne øvelser, øvelsene rapporteres i mappa på Mi side. Mellom bolkene skal studentene også forberede terminologi for tolkeøvelsene, et samlet dokument brukes som basis for denne terminologiforberedelsen. Studentene får et bestemt antall termer for å begynne med og forventes å bygge på listen med flere termer og oversettelsen til termen.

Læringsmål

Ifølge studieplanen skal studentene etter å ha fullført emnet ha tilegnet seg

- teoretisk og praktisk innsikt i hva tolking innebærer,
- kunnskap om hvilke utfordringer som ligger i denne spesielle kommunikasjonssituasjonen med særlig vekt på relasjonen mellom de ulike deltakerne,
- kunnskap om relevante aspekter ved norsk offentlig sektor og innsikt i ulike etiske og juridiske problemstillinger som kan oppstå i tolkesituasjoner, som nøytralitet og taushetsplikt,
- refleksjon over tolkens rolle i samtalen og i samfunnet.

Når det gjelder tolkepraksis, skal studentene vise kunnskap i dialogtolking i ulike kommunikasjonssituasjoner.

Vurderingsformer

Studentene skriver en obligatorisk oppgave på norsk i form av et refleksjonsnotat. Egne observasjoner på Introduksjonssentret ved Bergen kommune eller i byretten, eller andre situasjoner med tolking ligger til grunn for refleksjonen. De får tilbakemelding fra lærer, og refleksjonsnotatene diskuteres også i hele gruppen og er dermed en del av læringsutbyttet.

Eksamen består av en skriftlig og en muntlig del. Den skriftlige delen skrives på fremmedspråket og behandler et tolketeknisk eller tolkeetisk spørsmål. Den muntlige delen består av dialogtolking (notater og ordliste er tillatt) på omkring 10 minutter mellom norsk og fremmedspråket. Begge delene vurderes av den tolkelæreren som har språket og ekstern sensor.

Pensum

Pensum er dels bøkene *Kommunikasjonsteori* av Svennevig, *Tolk og tolkebruker – to sider av samme sak* av Jareg og Pettersen, *Kontakt genom Tolk* av Wadensjö, *Notetaking for consecutive interpretation* av Gillies og dels et kompendium med 14 artikler, i alt 649 sider.

Studentstatistikk

- 12 vurderings- og undervisningsmeldte fra begynnelsen
- 6 fra SPIK-programmet og 6 frie studenter
- 3 frafall, alle blant de frie studentene.
- 9 studenter tok eksamen, alle bestod den skriftlige og 2 strøk i den muntlige.
-
- Karakterfordeling:
 -
 -
 -
- 10 var oppmeldt til eksamen, 10 møtte og 2 strøk. Det var 100 % bestått for den skriftlige oppgaven og 80 % for den muntlige. Siden de to oppgavene veier like mye, var det 80 % som bestod i den samlede vurderingen.

Faglærers vurdering av kurset

Kurset har en stor spredning både i språk, språknivå og studentbakgrunn. Det er altså en stor utfordring å planlegge kurset for at alle studentene skal ha et godt utbytte av det. Undervisningsformen fungerer likevel godt og gir studentene en god innføring i tolking i offentlig sektor i Norge. Studiebesøkene på NAV, helsetjenesten for nyankomne og jussformidlingen og observasjonene ved integrasjonssentret bidrar i høy grad til dette. De fleste studentene har ingen tidligere erfaring med dette. Noe som ikke fungerer helt tilfredsstillende er studentens egen øvelse. Det er en utfordring å få studentene til å bruke timene til egne øvelser. De trenger dem for å høyne sitt nivå på tolking, men det er ikke helt enkelt for studentene å forstå dette i begynnelsen av kurset.

Vurderingsformene er gode og hensiktsmessige for å måle studentenes læringsutbytte. Det er utfordrende å rekke tidsgrensene for å rapportere karakterer og obligatoriske oppgaver av omfangs- og koordinasjonsårsaker.

Pensum har fungert bra til dags dato, men i løpet av høsten har både en ny innføringsbok i tolking på norsk (*Den tospråklige tolken* av Skaaden) og en ny bok for notateteknikk i offentlig sektor (*Note-taking for public service interpreting* Heimerl-Moggan og Ifeoma John) kommet ut, og derfor bør pensum revurderes. Studia som i fjor ikke fungerte i det hele tatt, har i år fungert virkelig godt.

Studentantall har i år som tidligere år vært stabilt, det er noen frafall etter den første bolken, men i det hele tatt møter studentene opp, og følger kurset til slutt. Siden vi innførte muntlig eksamen har strykprosenten økt noe og i det hele tatt er det også det vi ser i løpet av kurset, studentene sliter med det muntlige nivået som er nødvendig for å klare muntlig eksamen.

Lokale og undervisningsutstyr fungerer godt, men til tross for at rom er bestilt, respekteres ikke det av andre fag, og det går tid på å få andre studenter og lærer til å forlate rommet. P.g.a. en misforståelse var ikke øvelseslokaler bestilt ved siden av hverandre. Dette førte til at det iblant også gikk tid til å finne lokale. Samtlige lærere var svært engasjert i studentene og kurset og det spesielle kurset som TOLKHF er.

MiSide fungerte bra som basis for dokument. Øvelser ble lagt ut på MiSide, og studentene rapporterte resultat fra øvelsene på MiSide. I tillegg til MiSide bruktes også et Google-dokument som basis for de terminologilister som studentene arbeidet med som forberedelse til bolkene. TOLKHF har også en Facebook-gruppe, og når læreren oppdaterer MiSide, legges også en melding ut på Facebook-gruppen.

Studentevalueringer

Studentevaluering ble lagt ut på MiSide i begynnelsen av desember. Studentene i år brukte lang tid på å gi tilbakemelding, ikke før etter to masinger og i midten av januar hadde bare 6 tilbakemeldinger innkommet, alle seks fra SPIK-programmet.

Studentene tidligere år har pleidd å være fornøyde med kurset, men ikke i år. 1 student var fornøyd med kurset, 4 studenter litt misfornøyd og 1 student misfornøyd.

Studentene vurderer sin egen deltakelse i forelesninger og praksis til mellom 90 og 100 prosent og fem av de seks som svarte deltok i alle studiebesøkene.

Når det gjelder forelesninger som undervisningsform er 5 fornøyde og 1 ikke fornøyd. For praksistimer er det 4 som synes de er tilfredsstillende og 2 som ikke synes det. Bare 3 synes at forelesningene bidro til læringsutbytte. Én er fornøyd med læringsutbyttet for praksistimene i tolking, de andre fem syntes at det bidro noe. For praksistimene i notattekniikk synes to at det bidro mye til læring og 4 mener at de bidro noe.

Studiebesøkene og tolkeobservasjonene bidro lite til læring for tre av studentene, noe for 1 og mye for to. I kommentarene skriver to studenter at de er veldig fornøyde med studiebesøkene, men én skriver at på besøkene lærte man intet om tolking, for institusjonene bare snakket om seg selv. Når det gjelder omfanget på studiebesøkene, synes fire at omfanget var passelig, én synes de var for mange og én for lite.

Studentene anså at pensum var passelig i omfang og vanskelighetsgrad. Selv om det i de frie kommentarene fremkom (fra enkelte studenter) at Svennevig ikke hadde noen nytte, at pensum var repetitivt og at Wadensjö var tungvint å lese.

Fire studenter synes omfanget på undervisningen var passelig, og to synes det var for lite. Tre studenter synes det var en god fordeling mellom praksis og forelesninger, én synes det var for mange forelesninger, én synes det var for få forelesninger og én synes det var for lite praksis.

To studenter har noen øvrige kommentarer:

- Språklærerne var ikke tilstrekkelig forberedte til praksistimene og kunne derfor ikke svare på spørsmålene.
- Det fungerte ikke med undervisning bare 1 gang i måneden.
- Det var ikke tilstrekkelig kontinuitet mellom bøkene, og det føltes som om vi begynte på nytt hver gang, selv om man jobbet mye med faget i mellomtiden.
- Det ble stilt forskjellige krav til de forskjellige språkene. Noen var mer fokusert på grammatikken og det rent språklige, mens andre var mer fokusert på tolketeknikken.
- Boken om språklig kommunikasjon hadde ingen nytte.
- Boken om notatteknikk var nyttig, men det var problematisk å finne materiale til de egne øvelsene i boken. Det hadde hjulpet å få utdelt noen passende tekster og å kunne sammenligne øvelsene i felleskap.
- Det var mye repetisjon i pensum angående tolking som fag og tolkereglene i flere av bøkene og kompendieartiklene.
- Kompendieteksten som var kopiert fra et helseleksikon var totalt uinteressant.
- Jareg og Pettersen var en svært god bok som fikk med seg mye informasjon og hadde et overkommelig språk.
- Å lese Wadensjø var veldig tungvint.
- Det er liten vits i å dele ut ordlister til de ulike øvelsene om faglærer ikke har forberedt seg og kan de rette begrepene selv.
- Det var også litt lite med én faglærer. Mange av rollespillene ble ofte for lange så ikke alle fikk prøvd seg som tolk i begge øvelsene.
- Faglærere bør også sette seg inn i hvordan man kan fordele elevgruppene og ha klar flere klasserom slik at man ikke bruker tid på å fordele gruppene og finne ledige rom (og bli jaget ut av ledige rom).
- Sensorer virker overdrevent nådeløse når åpenbare tegn på nervøsitet ikke blir tatt hensyn til.
- sensor fra NHH var unødig frekk mot flere kandidater.
- Faglærere må være flinkere til å gi tilbakemelding på språknivå.

Faglærers samlede vurderinger og forslag til endringer

Her vil jeg først og fremst si at sensorene på muntlig eksamen ikke på noen måte var nådeløse og at nervøsitet absolutt ble tatt hensyn til. Men også under press må man klare situasjonen i en tolking. Den kvinnelige sensor fra NHH var ikke på noen måte frekk mot noen kandidat. Hun gav relevant kritikk på en høflig og positiv måte.

Årets kurs var preget av en forholdsvis stor gruppe studenter i et språk med ganske svake språkkunnskaper. Det faktum at språkkunnskapene i begynnelsen var svake og kanskje at studentene syntes å ha liten innsikt i det personlige nivået på kunnskaper, bidro tidlig til en misfornøyd stemning på kurset.

Det kom også tidlig opp en diskusjon om hvor mye språkkunnskaper skulle veie i den skiftlige delen av eksamen siden spørsmålene var tolkefaglige. Det var vanskelig å få forståelse for at språket er noe som er avgjørende for forståelsen i en oppgave og må telle en del i en eksamenssituasjon i tolking (som da er språkbasert) selv om det ikke er det rent språklige som testes.

Hver øvelsesuke innledes med en diskusjon om den terminologi som studentene skulle forberede innfor øvelsen. Studentene hadde et dokument med termer som de skulle forberede, og så diskuterte lærerne og studentene termene i dokumentet. Det ble lagt stor vekt på at studentene skulle få en forståelse for terminologiarbeidet og at det sjelden finnes eksakte oversettelser for ulike termer. Utfra de to studentenes kommentarer om at lærerne ikke var forberedt og kunne de rette ordene, kan man konstatere at denne lærdommen ikke helt har nådd frem.

Det er første gangen studentene ikke er fornøyde med bolker. Én ting som kanskje bidro til dette er at emneansvarlig ikke var til stede i november. Grunnen til dette var forberedelse til disputas. Da var likevel de andre lærerne til stede, og undervisningen kunde løpe som planlagt.

Romproblemet er allerede nevnt. Og der finner vi godt en løsning til neste år.

Øvelsestekster ble lagt ut på MiSide etter hver bolk, og studentene fikk opplæring i hvilken type tekster de kunne bruke for øvelse.

Det er vanskelig å forstå at det er lite litt med en faglærer pr. språk når ikke noen av faglærerne hadde flere enn fire studenter i noe tilfelle. Det er også vanskelig å forstå at det skulle ble stilt forskjellige krav til de forskjellige språkene. Kanskje er det et resultat av at om noen ikke har tilstrekkelige språkkunnskaper, må man fokusere mer på grammatikk og det rent språklige, og om andre har språkkunnskaper på tilstrekkelig godt nivå kan de fokusere mere på tolketeknikken.

Hva gjelder litteraturen er den allerede nevnt tidligere. Forslaget er altså å bruke Skaaden, Jareg og Petterson, Heimrl-Moggan og Ioefma-John foruten et antall artikler i kompendiet. Skaaden erstatter både Svennevig og Wadensjö, siden Skaaden skriver om både kommunikasjonsaspekter på tolking (Svennevig) og tolking som interaksjon og tre-partiskhet (Wadensjö).

Dette er det første året en stor gruppe av studentene som besvaret evalueringen har vært misfornøyde. Det er ikke helt tydelig hvilke enkelttiltak som skulle kunne gjøres for å forbedre kurset. De tiltak som lar seg gjøre er planlagt (forandring i kurslitteraturen og bedre romplanlegging). Det virker også som om en enda tydeligere informasjon må skaffes omkring terminologiarbeid og øvelse.

Per i dag er det ikke mulig å endre fra bolkundervisning til ukeundervisning med hensyn til at tolkefaglæreren ikke er på plass i Bergen. Det er også vanskelig å se at man på et så lite kurs skal ha enda flere faglærere (i dag er forholdet som sagt mellom 1/1 og 1/4). Et kontinuerlig utviklingsarbeid har pågått på kurset siden starten, og vi fortsetter naturligvis å videreutvikle kurset og tar hensyn til studentenes synspunkter.

